

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Emila Franciscyho a sudcov JUDr. Eleny Siebenstichovej a JUDr. Ľubora Šeba, v právnej veci navrhovateľa **I. F.**, bývajúceho v Ž., zastúpeného J. N., advokátom so sídlom v L., proti odporcom **1/ I. B.**, bývajúcej v Š., zastúpenej J. P., advokátom so sídlom v B., **2/ L. L.** a **3/ G. L.**, obom bývajúcim v Š., zastúpeným J. B., advokátom so sídlom v B., **o určenie neplatnosti kúpnej zmluvy**, vedenej na Okresnom súde Dunajská Streda pod sp. zn. 7 C 81/2000, o dovolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 3. apríla 2006 sp. zn. 10 Co 254/2005, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **z a m i e t a .**

Navrhovateľ je povinný zaplatiť odporkyni 1/ náhradu trov dovolacieho konania vo výške 19 740 Sk do rúk J. P., advokáta so sídlom v B., do 3 dní.

Odporcom 2/ a 3/ náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e :

Navrhovateľ sa v konaní domáhal určenia, že je neplatná kúpna zmluva z 29. júna 2000, ktorou odporkyňa 1/ predala odporcom 2/ a 3/ v celosti nehnuteľnosti v katastrálnom území K. zapísané na liste vlastníctva č. X. ako parcela č. X. – zastavaná plocha vo výmere 755 m², dom súpisné č. X. a parcela č. X. – záhrada vo výmere 529 m² (ďalej len „kúpna zmluva“). Neplatnosť kúpnej zmluvy vyvodzoval navrhovateľ z toho, že predmetné nehnuteľnosti nadobudla odporkyňa 1/ v čase trvania jej manželstva s navrhovateľom za spoločne

nadobudnuté finančné prostriedky, a z tohto dôvodu sa stali predmetom ich bezpodielového spoluvlastníctva manželov; bezpodielové spoluvlastníctvo manželov sa neskôr zmenilo na ich podielové spoluvlastníctvo (§ 149 ods. 4 Občianskeho zákonníka). Pokiaľ odporkyňa 1/ predala uvedené nehnuteľnosti v celosti, porušila pri predaji jej patriaceho spoluvlastníckeho podielu 1/2 ustanovenie § 140 Občianskeho zákonníka (neumožnila mu uplatniť predkupné právo podielového spoluvlastníka), čo má za následok relatívnu neplatnosť kúpnej zmluvy v tejto časti (§ 40a Občianskeho zákonníka); pri predaji navrhovateľovho spoluvlastníckeho podielu 1/2, porušila § 123 Občianskeho zákonníka (previedla na iného to, čo nemala vo vlastníctve), čo má za následok absolútnu neplatnosť tejto časti kúpnej zmluvy (§ 39 Občianskeho zákonníka).

Okresný súd Dunajská Streda (v poradí tretím) rozsudkom z 1. decembra 2004 č.k. 7 C 81/2000-357 návrh na určenie neplatnosti kúpnej zmluvy zamietol a rozhodol o náhrade trov konania. Rozhodnutie vo veci samej odôvodnil tým, že navrhovateľ v konaní nepreukázal svoj naliehavý právny záujem na požadovanom určení v zmysle § 80 písm. c/ O.s.p., lebo tým, že by sa vyhovel jeho určovaciemu návrhu, neodstránil by sa stav právnej neistoty navrhovateľa a v porovnaní s existujúcim stavom by sa ani nezlepšilo jeho právne postavenie, v dôsledku čoho by sa musel ochrany svojich práv domáhať ďalším návrhom na začatie súdneho konania. Rozhodnutie o trovách konania odôvodnil poukazom na § 142 ods. 1 O.s.p. Doplnčiacim rozsudkom zo 4. júla 2005 č.k. 7 C 81/2000-412 rozhodol o povinnosti navrhovateľa nahradiť trovy štátu 2 033,30 Sk.

Uvedený rozsudok súdu prvého stupňa napadol odvolaním navrhovateľ. Krajský súd v Trnave rozsudkom z 3. apríla 2006 sp. zn. 10 Co 254/2005 rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil. Navrhovateľa zaviazal zaplatiť odporcom 1/ až 3/ náhradu trov odvolacieho konania. Pri rozhodovaní vo veci samej sa stotožnil so záverom súdu prvého stupňa, že vyhovením návrhu navrhovateľa na určenie neplatnosti kúpnej zmluvy by sa jeho právne postavenie nezmenilo. Nesúhlasil s názorom navrhovateľa, že nie je potrebné preukázať naliehavý právny záujem na určení relatívnej neplatnosti kúpnej zmluvy a že naliehavý právny záujem vyplýva z právneho predpisu – ustanovenia § 40a Občianskeho zákonníka, ktoré zakladá právo dotknutej osoby dovolať sa relatívnej neplatnosti právneho úkonu. Podľa názoru odvolacieho súdu je tak relatívnej neplatnosti kúpnej zmluvy, ako aj absolútnej neplatnosti kúpnej zmluvy potrebné riešiť otázku naliehavého právneho záujmu navrhovateľa na požadovanom určení. V danom prípade by vyhovením určovaciemu návrhu nedošlo k zmene

právneho postavenia navrhovateľa, lebo na základe rozhodnutia súdu o neplatnosti kúpnej zmluvy by katastrálny úrad nanajvýš obnovil pôvodný zápis vlastníckeho práva odporkyne 1/, nedošlo by však k zápisu (spolu)vlastníckeho práva navrhovateľa. K zmene jeho právneho postavenia a zápisu jeho (spolu)vlastníckeho práva by mohlo dôjsť iba na základe rozhodnutia súdu o určení (spolu)vlastníckeho práva. Vzhľadom na nepreukázanie neliehavého právneho záujmu na určení neplatnosti zmluvy sa odvolací súd nezaoberal hmotnoprávnou stránkou veci a návrh zamietol. Rozhodnutie o trovách konania odôvodil poukazom na § 224 ods. 1 a § 142 ods. 1 O.s.p. Krajský súd pripustil samostatným výrokom dovolanie, lebo svoje rozhodnutie považoval za zásadného právneho významu v otázke: 1/ „či je právne opodstatnené zamietnutie návrhu na určenie neplatnosti právneho úkonu z dôvodu § 80 písm. c/ O.s.p. pre nedostatok naliehavého právneho záujmu, keď určitý právny úkon je z časti absolútne neplatný a z časti relatívne neplatný“, 2/ „či prichádza do úvahy zamietnutie návrhu na neplatnosť právneho úkonu podľa § 80 písm. c/ O.s.p. z dôvodu nedostatku naliehavého právneho záujmu, ak je právny úkon sčasti absolútne neplatný a sčasti relatívne neplatný, a to v časti relatívnej neplatnosti podľa § 40a Občianskeho zákonníka a v nadväznosti na § 140 Občianskeho zákonníka“.

Proti tomuto rozsudku podal navrhovateľ dovolanie z dôvodu, že rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.) a konanie je postihnuté inými vadami, ktoré mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.). V konaní bolo preukázané, že sporné nehnuteľnosti patrili najskôr do bezpodielového spoluvlastníctva navrhovateľa a odporkyne 1/ a potom do ich podielového spoluvlastníctva (§ 149 ods. 4 Občianskeho zákonníka). Odporkyňa 1/ predajom nehnuteľností v celosti porušila zákon (§ 123 Občianskeho zákonníka a § 140 Občianskeho zákonníka), čo má za následok sčasti absolútnu neplatnosť kúpnej zmluvy (§ 39 Občianskeho zákonníka) a sčasti jej relatívnu neplatnosť (§ 40a Občianskeho zákonníka). Podľa názoru dovolateľa je daný jeho naliehavý právny záujem na určovanom návrhu v zmysle § 80 písm. c/ O.s.p., lebo takto má možnosť docieľiť obnovenie pôvodného zápisu vlastníctva v katastri nehnuteľností. Pokiaľ súdom nebude deklarovaná neplatnosť kúpnej zmluvy, zostanú odporcovia 2/ a 3/ zapísaní v katastri nehnuteľností ako spoluvlastníci sporných nehnuteľností a nápravu bude možné realizovať iba určovacím návrhom na súde. Tomuto návrhu však možno predísť a nevyvolať ďalší súdny spor práve návrhom na určenie neplatnosti kúpnej zmluvy. Jeho určovací návrh bol podložený naliehavým právnym záujmom na uvedení (spolu)vlastníckych vzťahov do pôvodného stavu, čím by sa mu vytvorila možnosť rokovať s odporkyňou 1/ o odkúpení jej

podielu nehnuteľností, ako zodpovedá predkupnému právu spoluvlastníka. Aj v prípade, že by návrh nebol v časti určenia absolútnej neplatnosti kúpnej zmluvy podložený jeho naliehavým právnym záujmom (§ 80 písm. c/ O.s.p.), bolo povinnosťou súdov (a to aj so zreteľom na už skôr zaujatý právny záver odvolacieho súdu) zaoberať sa relatívnou neplatnosťou právneho úkonu čo do podielu 1/2 nehnuteľností patriaceho odporkyni 1/. Súd prvého stupňa sa ale touto otázkou nezaoberal. Zamietnutím návrhu na určenie neplatnosti kúpnej zmluvy mu súdy odňali právo priznané zákonom. Podľa názoru dovolateľa pri návrhoch na určenie relatívnej neplatnosti právneho úkonu v zmysle § 40a Občianskeho zákonníka nie je potrebné tvrdiť a preukazovať naliehavý právny záujem v zmysle § 80 písm. c/ O.s.p. tak, ako je to pri iných určovacích návrhoch. Navrhovateľ poukázal na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 137/2003 uverejnený pod č. 78 v časopise Zo súdnej praxe č. 6/2004 a tiež v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. R 54/2006 a vyslovil názor, že aj v danej veci ide o tento prípad, lebo predkupné právo podielových spoluvlastníkov je založené priamo zákonom (§ 140 Občianskeho zákonníka) a navrhovateľ podaním určovacieho návrhu riadne, včas a v súlade so zákonom využil svoje subjektívne právo podľa § 40a Občianskeho zákonníka. Odôvodnenie rozsudku súdu prvého stupňa sa v merite veci uplatneným nárokom vôbec nezaoberá – návrh bol zamietnutý pre nedostatok naliehavého právneho záujmu. Dovolateľ ďalej uviedol, že rozsudok odvolacieho súdu bol vydaný v konaní, ktoré je postihnuté tzv. inou vadou majúcou za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, ku ktorej došlo tým, že súd prvého stupňa rozhodoval vo veci trikrát, pričom každé rozhodnutie vo veci samej bolo vyhlásené inou sudkyňou a navrhovateľ nebol zo strany poslednej konajúcej sudkyne na súde prvého stupňa poučený o dôvodoch zmeny zákonnej sudkyne. V písomnom predvolaní chýba poučenie podľa § 15a ods. 1 O.s.p. (v znení do 31. augusta 2005) a na pojednávaní 26. novembra 2004 ho sudkyňa nepoučila ústne o jeho práve podľa § 15a ods. 2 O.s.p., čím mu odňala možnosť uplatniť námietku zaujatosti. Uvedené procesné nedostatky postupu konania nebolo možné odstrániť v rámci odvolacieho konania, preto mali viesť k zrušeniu rozsudku súdu prvého stupňa odvolacím súdom (§ 221 ods. 1 písm. b/ O.s.p.). Odôvodnenie rozsudku súdu prvého stupňa nespĺňa náležitosti odôvodnenia v zmysle § 157 ods. 1 O.s.p., lebo dôvod zamietnutia jeho návrhu možno iba vydedukovať z citácie § 80 písm. c/ O.s.p. Dovolateľ vyslovil názor, že absencia príčinného vzťahu medzi skutkovými zisteniami a právnym posúdením veci je porušením základného práva účastníka súdneho konania na spravodlivý proces v zmysle § 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a v súvislosti s tým poukázal na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 115/03. Dodal, že súd prvého stupňa sa pri poslednom rozhodovaní

neriadil záväzným právnym názorom zaujatým odvolacím súdom v zrušujúcom uznesení (že je daný naliehavý právny záujem na určení neplatnosti kúpnej zmluvy v podiele 1/2); pri tom je „právne nezdôvodniteľné“, prečo krajský súd napadnutým rozsudkom svoj predchádzajúci právny záver zmenil. Zo všetkých uvedených dôvodov navrhovateľ žiadal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušiť spolu s rozsudkom okresného súdu a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie.

Odporkyňa 1/ sa vo vyjadrení k dovolaniu z 19. septembra 2006 (ktoré spresnila vyjadrením z 19. februára 2007) stotožnila s právnymi závermi odvolacieho súdu a navrhla dovolanie navrhovateľa zamietnuť a priznať jej náhradu trov dovolacieho konania 39 558 Sk. Pokiaľ ide o otázku preukázania naliehavého právneho záujmu (§ 80 písm. c/ O.s.p.) pri návrhu na určenie relatívnej neplatnosti právneho úkonu podľa § 40a a § 140 Občianskeho zákonníka, zaujala názor, že tu nejde o návrh sui generis, preto aj v prípade takéhoto návrhu treba preukázať naliehavý právny záujem na požadovanom určení. I keby dovolateľ rozhodnutím súdu v časti relatívnej neplatnosti spornej kúpnej zmluvy dosiahol obnovenie pôvodného stavu, mohol by sa obnoviť len pôvodný zápis vlastníctva – v prospech odporkyne 1/, avšak jeho právne postavenie by naďalej zostalo neisté a požadovaným určením by sa v ničom nezlepšilo. Otázka neplatnosti kúpnych zmlúv je z hľadiska návrhu na určenie vlastníckeho práva typickou predbežnou otázkou, preto aj z tohto pohľadu nie je daný naliehavý právny záujem na určení neplatnosti zmluvy, ak je možné domáhať sa priamo určenia (spolu)vlastníckeho práva. K otázke navrhovateľom tvrdených procesných väd odporkyňa 1/ uviedla, že hoci na údajné porušenie poučovacej povinnosti podľa § 15a ods. 1 O.s.p. (v znení do 31. augusta 2005) poukazoval už skôr, ani na výzvu odvolacieho súdu námietku zaujatosti nevzniesol. Odôvodnenie rozsudku súdu prvého stupňa je dostatočné, súd prvého stupňa v náležitých súvislostiach poukázal na dôvody neexistencie naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení. Dôvodná nie je ani námietka dovolateľa, že sa súd prvého stupňa neriadil dôsledne právnym názorom odvolacieho súdu – odvolací súd totiž v poslednom zrušujúcom uznesení uviedol len to, že v ďalšom konaní bude potrebné skúmať predovšetkým otázku naliehavého právneho záujmu v nadväznosti na ďalšie meritórne dokazovanie a v zmysle tohto názoru aj súd prvého stupňa postupoval.

Odporcovia 2/ a 3/ sa vo vyjadrení k dovolaniu stotožnili s napadnutým rozsudkom a žiadali neopodstatnené dovolanie navrhovateľa zamietnuť. V danom prípade by sa v dôsledku vyhovenia návrhu len obnovil stav pred uzatvorením kúpnej zmluvy a nehnuteľnosti by v katastri nehnuteľností boli zapísané ako vlastníctvo odporkyne 1/, preto

vyhovením návrhu by sa právne postavenie navrhovateľa nezlepšilo. To platí rovnako tak z hľadiska absolútnej neplatnosti kúpnej zmluvy, ako aj z hľadiska jej relatívnej neplatnosti. Dovolateľ neopodstatnene namieta existenciu procesných väd, ku ktorým v konaní nedošlo.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.), po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 3 O.s.p.), preskúmal napadnutý rozsudok bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) a dospel k záveru, že dovolanie nie je dôvodné.

V ustanovení § 238 ods. 3 O.s.p. je odvolaciemu súdu zverené oprávnenie založiť výrokom jeho rozsudku prípustnosť dovolania, ak je jeho rozhodnutie zásadného právneho významu. V takom prípade je dovolateľ oprávnený napadnúť rozhodnutie odvolacieho súdu výlučne len z dôvodu, že spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci, a to práve len v tej konkrétne vymedzenej otázke, pre ktorú bolo dovolanie pripustené. Predmetom súdneho posudzovania môžu byť potom len právne otázky, keďže na riešenie skutkových otázok dovolací súd nie je oprávnený ani vybavený procesnými prostriedkami (§ 243a ods. 2, veta druhá O.s.p.).

Dovolateľ v mimoriadnom opravnom prostriedku predovšetkým namieta, že rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Úlohou dovolacieho súdu v prípade dovolania, odôvodneného nesprávnym právnym posúdením veci, je posúdiť, či odvolací súd na zistený skutkový stav použil správny právny predpis a či ho aj správne interpretoval. So zreteľom na právne posúdenie veci odvolacím súdom a tiež obsahovú konkretizáciu dovolacích otázok, pre ktoré pripustil dovolanie, bolo predmetom dovolacieho konania posúdenie správnosti právneho posúdenia veci odvolacím súdom v otázke „1/ či je právne opodstatnené zamietnutie návrhu na určenie neplatnosti právneho úkonu z dôvodu § 80 písm. c/ O.s.p. pre nedostatok naliehavého právneho záujmu, keď určitý právny úkon je z časti absolútne neplatný a z časti relatívne neplatný, 2/ či prichádza do úvahy zamietnutie návrhu na určenie neplatnosti právneho úkonu podľa § 80 písm. c/ O.s.p. z dôvodu nedostatku naliehavého právneho záujmu, ak je právny úkon sčasti absolútne neplatný a sčasti relatívne neplatný, a to v časti relatívnej neplatnosti podľa § 40a

Občianskeho zákonníka a v nadväznosti na § 140 Občianskeho zákonníka“.

V zmysle § 80 O.s.p. návrhom na začatie konania možno uplatniť, aby sa rozhodlo najmä a/ o osobnom stave (o rozvede, o neplatnosti manželstva, o určení, či tu manželstvo je alebo nie je, o určení rodičovstva, o osvojení, o spôsobilosti na právne úkony, o vyhlásení za mŕtveho), b/ o splnení povinnosti, ktorá vyplýva zo zákona, z právneho vzťahu alebo z porušenia práva, c/ o určení, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem.

Právny záujem, ktorý je podmienkou procesnej prípustnosti určovacieho návrhu (§ 80 písm. c/ O.s.p.), musí byť naliehavý v tom zmysle, že navrhovateľ v danom právnom vzťahu môže navrhovaným určením dosiahnuť odstránenie spornosti a ochranu svojich práv a oprávnených záujmov. Naliehavý právny záujem sa viaže na konkrétny určovací petit (to, čoho sa žalobca v konaní domáha) a súvisí s vyriešením otázky, či sa žalobou s daným petitom môže dosiahnuť odstránenie spornosti práva alebo právnej neistoty. Záver súdu o (ne)existencii naliehavého právneho záujmu navrhovateľa predpokladá posúdenie, či podaný určovací návrh je vhodným (správne zvoleným a prípustným) procesným nástrojom ochrany jeho práva alebo návrhom, ktorý spornosť neodstraňuje a len zbytočne vyvoláva konanie, po ktorom bude musieť aj tak nasledovať ešte iné konanie. Ak navrhovateľ neosvedčí svoj naliehavý právny záujem na ním požadovanom určení, ide o samostatný a prvoradý dôvod pre zamietnutie určovacieho návrhu. Pokiaľ preto súd dospeje k záveru, že ten-ktorý určovací návrh nie je z dôvodu nedostatku naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení spôsobilým alebo prípustným prostriedkom ochrany práva, zamietne návrh bez toho, aby sa zaoberal meritom veci.

Naliehavý právny záujem navrhovateľa na požadovanom určení treba skúmať predovšetkým so zreteľom na cieľ sledovaný podaním určovacieho návrhu a konečný zmysel navrhovaného rozhodnutia. So zreteľom na obsah dovolania možno zhrnúť, že dovolateľovi ide o to, aby súd určil neplatnosť kúpnej zmluvy v celom rozsahu, chce obnoviť pôvodný vlastnícky vzťah, aby mohol „rokovať s odporkyňou 1/ o možnosti odkúpenia jej podielu z nehnuteľnosti pre seba realizujúc pritom aj svoje predkupné právo“. Navrhovateľ ale prehliada, že i keby súdy vyhovel jeho určovaciemu návrhu, došlo by nanajvýš k obnoveniu pôvodného zápisu odporkyne 1/ ako výlučnej vlastníčky nehnuteľností. V takom prípade by ale navrhovateľ nebol vedený ani ako vlastník sporných nehnuteľností (pôvodne bola

v katastri nehnuteľností ako ich výlučná vlastníčka vedená iba odporkyňa 1/), ani ako ich podielový spoluvlastník, preto by mu bez ďalšieho neprináležalo ani predkupné právo spoluvlastníka (§ 140 Občianskeho zákonníka) a z tohto dôvodu by nemohol realizovať svoj zámer „rokovať s odporkyňou 1/ o možnosti odkúpenia jej spoluvlastníckeho podielu“. Keďže (ako vyplýva zo spisu) zostáva medzi navrhovateľom a odporkyňou 1/ naďalej sporná otázka, či vôbec predmetné nehnuteľnosti patrili do ich bezpodielového spoluvlastníctva manželov a následne do ich podielového spoluvlastníctva, je namieste záver, že navrhovateľ nemôže mať naliehavý právny záujem na určení neplatnosti kúpnej zmluvy, pretože ním požadované určenie nerieši (vlastnícku) podstatu spornosti, ktorú sa snaží odstrániť. V porovnaní s existujúcim stavom sa navrhovateľom požadovaným určením nemôže zmeniť jeho právne postavenie, neodstraňuje sa neistota daného právneho vzťahu, ktorá trvá naďalej a nevylučuje potrebu ďalšieho konania o určenie (spolu)vlastníctva sporných nehnuteľností.

Navrhovateľ v prejednávanej veci nemôže mať naliehavý právny záujem na určení neplatnosti kúpnej zmluvy, lebo otázka platnosti kúpnej zmluvy, o ktorej malo byť rozhodnuté na základe jeho určovacieho návrhu, má povahu otázky predbežnej vo vzťahu k inej podstatnej právnej otázke – (spolu)vlastníctva navrhovateľa. Tým, že sa súdy vecne nezaoberali nesprávne zvoleným a procesne neprípustným určovacím návrhom (na určenie neplatnosti kúpnej zmluvy), vo vzťahu ku ktorému navrhovateľ aj podľa právneho názoru dovolacieho súdu neosvedčil naliehavý právny záujem v zmysle § 80 písm. c/ O.s.p, neznemožnili navrhovateľovi prístup k súdu a neodňali mu možnosť domáhať sa ochrany svojich práv procesne vhodným (prípustným) prostriedkom – návrhom na určenie, že je (spolu)vlastníkom sporných nehnuteľností.

Námietke dovolateľa, ktorou spochybňuje nutnosť preukázania naliehavého právneho záujmu na určení relatívnej neplatnosti časti kúpnej zmluvy, nie je dôvodná. Relatívnu neplatnosť právneho úkonu (§ 40a Občianskeho zákonníka) možno uplatniť aj priamo v občianskom súdnom konaní v návrhu, ktorý bol riadne doručený účastníkovi, proti ktorému dovolanie sa neplatnosti právneho úkonu smeruje. Ak sa oprávnený subjekt domáha v súdnom konaní určenia relatívnej neplatnosti právneho úkonu určovacím návrhom, musí (tak, ako aj pri podaní návrhu na určenie absolútnej neplatnosti právneho úkonu) preukázať, že má na tomto určení naliehavý právny záujem v zmysle § 80 písm. c/ O.s.p. Navrhovateľ na odôvodnenie svojho názoru, že v prípade návrhu na určenie relatívnej neplatnosti právneho úkonu súdom nie je potrebné preukázať naliehavý právny záujem v zmysle § 80 písm. c/

nenáležite poukazuje na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktoré bolo publikované pod R 54/2006, lebo toto rozhodnutie sa týka odlišnej problematiky (v uvedenej právnej veci išlo o problematiku práva spoločného nájmu bytu manželmi a bol v nej zaujatý právny záver, že v prípade návrhov na určenie neplatnosti výpovede z nájmu bytu podľa § 711 ods. 6 Občianskeho zákonníka netreba preukazovať existenciu naliehavého právneho záujmu podľa § 80 písm. c/ O.s.p.). Uvedené rozhodnutie sa otázky naliehavého právneho záujmu týka len vo vzťahu k návrhu na určenie neplatnosti výpovede z nájmu bytu a riešenú problematiku nezovšeobecňuje tak, aby ho bolo možné aplikovať na otázku naliehavého právneho záujmu v prípade každého návrhu na určenie relatívnej neplatnosti právneho úkonu.

Na základe vyššie uvedeného dovolací súd konštatuje, že sa stotožňuje s názorom odvolacieho súdu, že navrhovateľ v danom prípade neosvedčil zákonom vyžadovaný naliehavý právny záujem na určenie neplatnosti kúpnej zmluvy (§ 80 písm. c/ O.s.p.). Odvolací súd teda rozhodnutie v otázke, pre ktorú pripustil dovolanie, nezaložil na nesprávnom právnom posúdení veci.

Pokiaľ dovolateľ namieta existenciu procesnej vady v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p., ktorá má podľa jeho názoru spočívať v tom, že v predvolaní na pojednávanie, ktoré sa uskutočnilo 26. novembra 2004, nebol súdom prvého stupňa poučený v zmysle § 15a ods. 1 O.s.p. (v znení do 31. augusta 2005), čím mu bolo znemožnené uplatniť námietku zaujatosti sudkyne, dovolací súd uvádza, že ak aj (prípadne) súd v rozpore s ustanovením § 15a ods. 1 O.s.p. (v znení do 31. augusta 2005) neposkytne účastníkovi konania poučenie o tom, že má právo z dôvodov podľa § 14 ods. 1 O.s.p. uplatniť námietku zaujatosti voči sudcovi, ktorý má vec prejednať a rozhodnúť, má táto absencia poučenia len ten následok, že účastník môže v priebehu konania uplatniť námietku zaujatosti sudcu aj po prvom pojednávaní, ktoré viedol tento sudca, prípadne aj po uplynutí lehoty 15 dní od kedy sa mohol dozvedieť o dôvode, pre ktorý je tento sudca vylúčený. Podľa právneho názoru dovolacieho súdu ale (ani prípadný) nedostatok poučenia v zmysle § 15a ods. 1 O.s.p. (v znení do 31. augusta 2005) nepredstavuje vadu, ktorá by mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Pre úplnosť treba dodať, že navrhovateľ námietku zaujatosti sudcu v konaní nevzniesol a že po nevyhnutných zmenách v osobách vec prejednávajúcich sudcov rozhodovala na súde prvého stupňa zákonná sudkyňa (viď opatrenie predsedníčky Okresného súdu Dunajská Streda Spr. 54/2004).

K tej časti dovolania, v ktorej navrhovateľ tvrdí, že napadnuté rozhodnutie nie je dostatočne preskúmateľné, dovolací súd uvádza, že v prejednávanej veci bol podstatným a pre rozhodnutie určujúcim právny záver súdu o nepreukázaní naliehavého právneho záujmu navrhovateľa na ním požadovanom určení (§ 80 písm. c/ O.s.p.). Dôvod, pre ktorý súd zaujal názor o nepreukázaní naliehavého právneho záujmu v zmysle uvedeného ustanovenia, a pre ktorý napokon došlo k zamietnutiu návrhu vo veci samej, je dostatočne zreteľne vysvetlený tak v dovolaní napadnutom rozsudku odvolacieho súdu, ako aj v ním potvrdenom rozsudku súdu prvého stupňa. Navrhovateľ teda neopodstatnene namieta, že konanie je v tomto zmysle postihnuté tzv. inou vadou konania majúcou za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Navrhovateľ tiež neopodstatnene namieta, že súd prvého stupňa v konaní nerešpektoval právny záver Krajského súdu v Trnave zaujatý v zrušujúcom uznesení sp. zn. 10 Co 87/2003. Z uvedeného rozhodnutia odvolacieho súdu vyplýva, že názor o naliehavom právnom záujme navrhovateľa na určení neplatnosti kúpnej zmluvy formuloval len podmiennečne – podľa výsledkov ďalšieho konania po vrátení veci súdu prvého stupňa. Pre úplnosť treba dodať, že odvolací súd po opätovnom predložení veci na rozhodnutie v dôsledku ďalšieho odvolania navrhovateľa nebol viazaný právnym názorom, ktorý zaujal pri rozhodovaní v skoršom odvolacom konaní.

Z dôvodov, ktoré sú vyššie uvedené, dovolací súd dospel k záveru, že dovolanie navrhovateľa nie je opodstatnené. Najvyšší súd Slovenskej republiky preto jeho opravný prostriedok zamietol podľa § 243b ods. 1 O.s.p.

V dovolacom konaní úspešným odporcom vzniklo právo na náhradu trov konania proti navrhovateľovi, ktorý úspech nemal (§ 243b ods. 4 O.s.p., § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Odporkyňa 1/ trovy dovolacieho konania vyčíslila a podala návrh na rozhodnutie o priznaní ich náhrady (§ 243b ods. 4 O.s.p. v spojení s § 151 ods. 1 O.s.p.). Dovolací súd jej priznal náhradu spočívajúcu v odmene advokáta (ktorý ju zastupoval už v konaní pred odvolacím súdom) za 1 úkon právnej služby poskytnutej vypracovaním (následne doplneného) písomného vyjadrenia k dovolaniu podľa § 14 ods. 1 písm. c/ vyhlášky č. 655/2004 Z.z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb, pričom vychádzal z hodnoty sporu 1 820 000 Sk a sadzbu za jeden úkon právnej služby určil sumou 16 450 Sk (§ 10 ods. 1 uvedenej vyhlášky), čo s daňou z pridanej hodnoty vo výške 3 126 Sk (19 % z odmeny advokáta v zmysle § 18 ods. 3 vyhlášky), ako aj s náhradou

výdavkov za miestne telekomunikačné výdavky a miestne prepravné (§ 15 písm. a/ citovanej vyhlášky) vo výške 1/100 výpočtového základu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky (164 Sk) predstavuje spolu 19 740 Sk.

Dovolací súd odporcom 2/ a 3/ náhradu trov dovolacieho konania nepriznal, lebo nepodali návrh na uloženie povinnosti nahradiť trovy konania (§ 243b ods. 4 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 151 ods. 1 O.s.p.).

P o u ě n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 27. marca 2008

JUDr. Emil F r a n c i s c y, v. r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: